

Finansklagenemnda Skade

(Gebyr for uforsikret kjøretøy)

Avgjørelse FinKN 2024-402

21.5.2024

Trafikksforsikringsforeningen (Gebyr)

Gebyr for uforsikret motorvogn

Betalingsmislighold – dispensasjon – helse – økonomi

Klager ble ilagt gebyr fra og med 28.10.22 til og med 8.2.23. Gebyret ble ilagt etter at klagers forsikring gikk til opphør grunnet manglende betaling. Kjøretøyet ble igjen forsikret den 9.2.23. Klager påklaget gebyrileggelsen og anførte at gebyret måtte ettergis på grunn av at klagers psykiske sykdom førte til at han mistet kontroll over egen økonomi, og derfor ikke klarte å overholde forsikringsplikten. Trafikksforsikringsforeningen kom til at gebyret var korrekt ilagt, og fant ikke grunnlag for å ettergi hele eller deler av gebyrileggelsen. Foreningen mente at det ikke forelå forhold utenfor klagers kontrollsfære. Nemnda kom til at gebyret var korrekt ilagt, og at det ikke var grunnlag for å gi klager dispensasjon for gebyret som følge av klagers helsetilstand.

Saksfremstilling

Saken gjelder ileggelse av gebyr for uforsikret motorvogn etter bilansvarslova § 17 a.

Ifølge TFFAuto var klagers kjøretøy forsikret frem til 27.10.22, da forsikringen gikk til opphør grunnet manglende betaling. Kjøretøyet ble igjen forsikret den 9.2.23.

Trafikksforsikringsforeningen ila klager et gebyr for uforsikret kjøretøy den 31.10.22. Den totale gebyrperioden er fra og med 28.10.22 til og med 8.2.23. Gebyret ble sendt til klager per Digipost.

Gebyret ble påklaget den 25.7.23. I klagen fremgår det at som følge av samlivsbrudd, høy arbeidsbelastning og senere konkurs hos arbeidsgiver våren 2022, havnet klager i en situasjon hvor han ikke klarte å ivareta sin økonomi. I den sammenheng er det sendt søknad om økonomisk vergemål til Statsforvalteren. Det forklares videre at klagers kollaps har ført til alkohol- og rusmisbruk, og i slike situasjoner er det ikke uvanlig å miste kontroll over egen økonomi.

Under denne perioden har klager blitt diagnostisert med alvorlig depresjon av sin fastlege, og han ble henvist til psykolog. I den forbindelse vises det til at klager avsluttet behandling hos psykolog uten at klagers fullmektig var kjent med dette. Klagers fullmektig ble først kjent med omfanget av klagers misbruk og hans økonomiske situasjon da han ble hasteinnlagt på avdeling for rus- og avhengighetsbehandling på sykehuset den 5.7.23. Han er nå inne på et poliklinisk behandlingsprogram hos Poliklinikk for rus og psykiatri.

I forbindelse med klagen har det blitt fremlagt utskrift fra klagers legejournal datert 5.10.22:

Aktuell problemstilling:

Han ble fulgt opp av meg over mange måneder i 2021 på grunn av det jeg vurderte som en moderat depresjon. Hadde i forkant da hatt et samlivsbrudd i okt-20. Jobbet den gang i (...), trivdes ikke og byttet etter hvert jobb. Han fikk hjelp av psykolog via bedriftshelsetjenesten i den forrige jobben. (...)

Grunnen til at han kommer hit i dag er at han sliter veldig og har gjort det i lang tid, i alle fall siste halvåret og gradvis forverring. Han sier hun skulle kommet hit for lenge tiden for det er mye som har gått nedover nå

Ligger stort sett bare i sengen hele dagen. Får gjort lite. Han beskriver konstant tristhet. Eneste gangene han får det litt bedre er hvis han drikker alkohol, da kan han få mer kortvarige lyspunkter. Har gått på noen fester. Han angir at det har blitt for mye alkohol og at den har blitt brukt som en salgs selvmedisinering. Vil ikke at det skal være slik. Han går med spenninger i kroppen store deler av dagen og får stadig panikkanfall. Matlysten er svært dårlig og han må tvinge seg til å spise. Søvn er langt fra optimalt og ganske oppstykket, men det er ikke det største problemet. Dårlig konsentrasjon og har ikke mestret jobben og det har gått veldig dårlig. Selv enkle aktiviteter hjemme sliter han med å holde fokuset på. Klarer ikke betale regninger og det har hopet seg opp med ubetalte regninger og gjeld de siste månedene. Har egentlig ikke slitt økonomisk før, men nå har det blitt veldig tøft. Har ressurssterk familie, men han ikke tatt dette opp med dem.

Vurdering

Vurderes som betydelig mer deprimert enn da jeg fulgte ham opp i fjor. Vond sirkel i ft økonomi, selvmedisinering med alkohol. Oppfatter depresjonen som hovedproblemet og ikke alkoholen. Oppfatter ham ikke som akutt suicidal. Han har funksjonssvikt på mange områder og fungerer ikke på jobb og hjemme slik det er nå. Han virker å være takknemlig for å bli tatt på alvor. Vi blir enige om at han kan starte opp med Venlafaxin 75 mg x 1. Blir enige om ny oppfølging over helgen. Henviser Sola DPS på grunn av mistanke om alvorlig depresjon her og at han vil trenge mer hjelp enn jeg kan gi. Jeg følger ham opp i mellomtiden.

Ettersom forsikringen gikk til opphør grunnet betalingsmislighold, innhentet

Trafikksforsikringsforeningen en uttalelse fra forsikringsforetaket. Det ble vedlagt kopi av

1. purring, 2. purring, oppsigelsesbrev og korttidskrav.

Trafikksforsikringsforeningen skrev vurdering i saken den 14.11.23. Klager fikk ikke medhold i klagen, og saken ble overført til Finansklagenemnda for ny vurdering.

Klagen ble opprettholdt den 4.12.23.

I forbindelse med opprettholdelsen har fremlagt dokumentasjon på at klager er til behandling hos R.

Klager avviser at er grunnlag for å ilegge ham gebyr og at dette må ettergis helt eller delvis ettersom det foreligger forhold utenfor hans kontroll som følge av livssituasjonen i den perioden hvor mislighold oppstod. Det er vist til legejournal hvor det fremgår at klager lider av alvorlig depresjon, og på grunn av flere omstendigheter som bl.a. samlivsbrudd, har han mistet kontrollen over sin økonomi. Videre anfører klager at det er allment kjent at mangel på økonomisk oversikt og kontroll er symptomatiske og svært vanlig i sammenheng med alvorlige depresjoner. I den perioden klager var syk, klarte han verken å gå til postkassen, åpne post eller gå inn i nettbanken. Før han ble syk, hadde han god kontroll på egen økonomi.

Trafikksforsikringsforeningen opprettholder gebyrileggelsen og anfører at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at den forsikringspliktige vil være ansvarlig for alle forhold innenfor sin kontrollsfære, uavhengig av om man kan bebreides for forholdet. Betalingsmislighold vil derfor som utgangspunktet regnes som et forhold innenfor klagers kontroll. Videre anføres det at det forhold at sykdom har virket inn og gjort det vanskelig å foreta seg det som er nødvendig for å hindre at det påløper gebyrer ikke er ansett som tilstrekkelig for å fritas fra gebyrplikten. Trafikksforsikringsforeningen kan ikke se at fremlagt legejournal dokumenterer at klager har vært helt ute av stand til å ivareta sine forpliktelser i gebyrperioden.

Sekretariatets konklusjon: Sekretariatet fant ikke grunnlag for å gi klager medhold. Fra sekretariatets avgjørelse hitsettes:

Vilkårene for ileggelse av gebyr

Etter bilansvarslova § 15 første punktum skal alle registreringspliktige kjøretøy være forsikret. Hvis forsikringsplikten ikke overholdes, skal Trafikksforsikringsforeningen ilegge eieren av kjøretøyet et gebyr, se bilansvarsloven § 17 a. Gebyret skal ilegges på bakgrunn av antall døgn kjøretøyet har vært uforsikret, se forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. (gebyrforskriften §§ 4 og 5).

Det fremgår av TFFAuto at klagers forsikring på kjøretøyet gikk til opphør den 27.10.22 mens kjøretøyet fortsatt var forsikringspliktig. Det ble først tegnet ny forsikring den 9.2.23. Kjøretøyet var dermed uforsikret og påregistrert i 104 dager, og det foreligger således brudd på forsikringsplikten.

Vilkårene for å ilegge gebyr er dermed oppfylt

Varsel og korrekt ileggelse av gebyr

Når et kjøretøy opphører å være forsikret, følger det av forskrift om gebyr for uforsikret motorvogn mv. § 6 at:

Trafikksforsikringsforeningen skal varsle siste forsikringstaker av uforsikret motorvogn elektronisk (sms eller epost) så snart det fremgår av TFFAuto at den er uforsikret, såfremt informasjon om mobiltelefonnummer eller e-postadresse er tilgjengelig for Trafikksforsikringsforeningen.

Trafikksforsikringsforeningen varslet klager elektronisk den 28.10.22, samme dag som forsikringsforetaket la inn opplysninger i TFFAuto om at forsikringen var gått til opphør.

Videre følger det av § 7 at:

Når det fremgår av TFFAuto at den ansvarlige etter bilansvarslova ikke har sørget for at motorvogn er lovlig forsikret, skal Trafikksforsikringsforeningen etter at den gebyrpliktige er varslet etter § 6, ilegge gebyr etter denne forskriften.

Trafikksforsikringsforeningen sendte klager gebyrkravet den 31.10.22 per Digipost, og det er ansett som betryggende sendt. Dette er heller ikke bestridt av klager.

Klager er varslet og ilagt gebyr i henhold til gebyrforskriften §§ 6 og 7.

Vilkårene for helt eller delvis ettergivelse av gebyret

Ettersom vilkårene for å ilegge gebyr er oppfylt, blir det et spørsmål om det er grunnlag for likevel å ettergi eller redusere gebyret.

Etter bilansvarslova § 17 a annet ledd, jf. Gebyrforskriften § 9 kan gebyret ettergis helt eller delvis. Ettergivelse kan skje dersom unnlatelsen av å tegne ansvarsforsikring må regnes som "unnskyldelig som følge av forhold utenfor den ansvarliges kontroll". Finansdepartementet sendte 30.11.16 ut et høringsnotat med forslag til endringer i bilansvarslova og forskrift om trafikktrygd. I høringsnotatet var dispensasjonsregelen kun tenkt tatt inn i forskriften § 9. Om denne skrev departementet på side 23 følgende:

TFF kan etter forskriftsforslaget § 9 dispensere fra mulktplikten i særlige tilfeller. Det må forventes at TFF praktiserer fullmakten strengt, og at det i praktiseringen ses hen til likebehandlingshensyn og presedens.

I forarbeidene til bestemmelsen (Prop. 1 LS (2017-2018) side 202) uttaler Finansdepartementet blant annet følgende om dispensasjonsregelen:

Den forsikringspliktige vil i forhold til gebyret og forsikringsplikten være ansvarlig for alle forhold innenfor sin "kontrollsfære", uavhengig av om vedkommende kan bebreides for disse forholdene. Kontrollerbare er forhold som den ansvarlige har kunnet påvirke. Det samme må gjelde for ny eier som ikke selv har tegnet forsikring ved kjøpet. Departementet legger til grunn at dispensasjonsfullmakten skal praktiseres strengt, og at bevisbyrden for at det foreligger et forhold utenfor den ansvarliges kontroll, må ligge på søkeren. Forsikringsselskapenes døgnåpne tilbud innebærer at det normalt kan tegnes forsikring når som helst.

Klager anfører at han lider av alvorlig depresjon, og at han som en følge av dette har mistet kontrollen over sin egen økonomi.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har i flere avgjørelser tatt stilling til helsesituasjon som dispensasjonsgrunn. I avgjørelsen **FinKN 2020-514** la nemnda til grunn at terskelen for at helseutfordringer skal anses som dispensasjonsgrunn må man være "helt ute av stand" til å foreta de nødvendige handlingene, og det må gjelde hele gebyrperioden. I avgjørelse **FinKN 2023-483** uttalte nemnda følgende:

Slik flertallet forstår dette, uttaler legen at klagers fokus på de økonomiske forpliktelsene kan ha blitt midlertidig svekket i den angitte perioden. Erklæringen kan ikke forstås som om han i perioden helt manglet evne til å ivareta sine forpliktelser.

Det fremgår av fremlagt legejournal at klager lider av alvorlig depresjon og at han stort sett bare ligger i sengen hele dagen, hvor en del av symptombildet er at han ikke klager å betale regninger. Spørsmålet blir således hvorvidt manglende betaling var helt utenfor klagers kontroll grunnet hans helsemessige utfordringer. Vi vil innledningsvis bemerke at vi har forståelse for at klager er i en vanskelig situasjon hvor hverdagslige gjøremål anses som vanskeligere enn for folk flest.

Dispensasjonsadgangen er imidlertid etter sekretariatets vurdering forbeholdt de situasjoner som kommer brått på, hvor man ikke har reell mulighet til å områ seg. Selv om klager er i en vanskeligstilt situasjon, fremstår det ikke som at forholdene har kommet brått på ham. En sentral del av vurderingen er hvorvidt klager hadde handlingsalternativer, jf. **FinKN 2022-837**.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) har i en rekke avgjørelser lagt vekt på at personer med ulike diagnoser og utfordringer har mulighet til å oppsøke hjelp for å få brakt forholdene i orden, jf. **FinKN 2020-189** og **FinKN 2022-939**. Sekretariatet er av den oppfatning at klager burde oppsøkt hjelp på et tidligere tidspunkt for å overholde sine forpliktelser, selv om dette kan oppleves som utfordrende. Klager kunne bedt om hjelp til å avregistrere kjøretøyet, enten digitalt eller ved å innlevere skiltene. Alternativt bedt om hjelp til å tegne ny forsikring dersom kjøretøyet var i bruk i gebyrperioden.

Selv om det er tydelig at klagers helsetilstand vanskeliggjør slike gjøremål som å opprettholde forsikringsplikten eller avregistrere kjøretøyet, er det imidlertid ikke overveiende sannsynliggjort at han har vært helt ute av stand til å gjøre nødvendige tiltak for å forsikre eller avregistrere kjøretøyet i hele gebyrperioden. Sekretariatet mener derfor at klagers helsesituasjon ikke gir grunnlag for dispensasjon.

Når det gjelder manglende forsikring på kjøretøy, har Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) i flere avgjørelser lagt til grunn at det skal svært mye til for å gi dispensasjon for de tilfeller hvor en forsikring har gått til opphør på grunn av manglende betaling, se f.eks. **FinKN 2022-129**. Det samme gjelder også for når man ikke har tegnet forsikring i utgangspunktet i forbindelse med kjøp av kjøretøy. Dette fordi enhver selv har ansvar for å betale sine forpliktelser etter hvert som de forfaller.

Det er på det rene at forsikringen har gått til opphør grunnet manglende betaling. Det dreier seg altså om et mislighold av plikten til å ordne med en forpliktelse som klager hadde påtatt seg som eier av et forsikringspliktig kjøretøy. Dette vil som utgangspunkt anses som et forhold innenfor klagers kontrollsfære, se blant annet Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) avgjørelse **FinKN 2023-13**.

Finansklagenemnda Skade (TFF Gebyr) uttalte i avgjørelse **FinKN 2019-373** at dårlig økonomi "kun i helt ekstraordinære tilfeller vil kunne åpne for dispensasjon fra ilagt gebyr".

Slik det fremgår i klagen, er klagers vanskelige økonomi en konsekvens av hans helseutfordringer. Klager har forklart at å miste kontrollen over egen økonomi er svært vanlig i sammenheng med alvorlige depresjoner. Vi har forståelse for at klager har vanskeligheter med å møte sine økonomiske forpliktelser ut fra situasjonen han er i. Selv om man mister kontroll over egen økonomi, er sekretariatet likevel av den oppfatning at egen økonomi er et forhold innenfor egen kontrollsfære. Ved en vanskeligstilt økonomi er det viktig å ikke forplikte seg utover det man har evne til. Dersom klager ikke hadde mulighet til å betale forsikringspremien innen forfall, burde han gjort andre tiltak som f.eks. å avregistrere kjøretøyet. Ved avregistrering vil ikke kjøretøyet lenger være forsikringspliktig. I den sammenheng kan vi ikke se at brudd på forsikringsplikten grunnet økonomiske omstendigheter var utenfor klagers kontroll, og gir således ikke grunnlag for dispensasjon.

Etter dette anses gebyret korrekt ilagt, og sekretariatet kan ikke se at det er grunnlag for dispensasjon for det ilagte gebyret etter bilansvarslova § 17 a annet ledd.

Vi gjør oppmerksom på at Trafikkforsikringsforeningen kan vurdere å redusere det ilagte gebyret under henvisning til det som er uttalt i Prp.1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 i tilknytning til bilansvarslova § 17 a sjetten ledd hvor det uttales at:

Utover tilfellet som i annet ledd er angitt som ettergivelsesgrunn, vil det først og fremst være i særlige enkelttilfeller at det kan være aktuelt å ettergi kravet. Trafikkforsikringsforeningen vil også kunne lempe på et krav ut fra rene innfordringsmessige hensyn.

Problemstillingen for nemnda

Spørsmålet til nemnda er om det er grunnlag for å gi dispensasjon.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Når det gjelder bestemmelsen som hjemler dispensasjonsadgangen og lovgivers kommentar til den aktuelle bestemmelsen, viser nemnda til sekretariatets uttalelse der dette er gjengitt. Dispensasjonsadgangen er ment å være svært begrenset, noe som selvsagt henger sammen med det store farepotensialet som ligger i bruk av uforsikrede kjøretøy.

Utgangspunktet i vår sak er unnlatt betaling av en faktura fra forsikringsforetaket på beskjedne kr 700. Fakturaen er ikke lagt frem, men antas å ha forfalt i løpet av første halvdel av august 2022. Det er deretter lagt frem to purringer og eget oppsigelsesbrev som viser at klager ble minnet på misligholdet over et tidsrom på samlet mer enn to måneder, uten at han reagerte. Han ble også varslet både på SMS og i e-post fra Trafikkforsikringsforeningen 28.10.22, og han fikk første faktura for gebyr 31.10.22. I fakturaen ble han forklart hvordan han kunne unngå ytterligere gebyr, men ingenting av dette førte til relevante tiltak fra klagers side.

Den fremlagte journal fra klagers fastlege er datert 5.10.22, altså omtrent tre uker før forsikringen gikk til opphør. Det er sitert fra journalen i saksfremstillingen ovenfor, og nemnda har merket seg at klager under samtalen med sin lege var fullt på det rene med at han misligholdt løpende forpliktelser. Han opplyste at han har en ressurssterk familie, men at han ikke har tatt opp problemene med dem. Under funn og undersøkelsesresultat har legen skrevet at klager forklarer seg godt selv om han har et tydelig nedsatt stemningsleie, og at det ikke er tegn til vrangforestillinger.

Opplysningene i journalen gir, slik nemnda vurderer dem, et ikke ukjent bilde av hvordan opplevde vanskeligheter i livet kan føre til negative tanker som forsterkes ved bruk av rus. Graden av depresjon vil kunne variere, men i dette tilfellet synes utviklingen å ha blitt verre og verre til det endte med hasteinnleggelse 5.7.23 som ligger godt utenfor den gebyrperioden som behandles her. Norsk rett bygger imidlertid på at en myndig person også i slike faser av livet er ansvarlig for sine handlinger eller unnlatelser.

I forhold til dispensasjonsadgangen viser legejournalen at klager, til tross for at han var fullt på det rene med misligholdet, unnløt å gjøre noe med det ved å betale eller ta kontakt med sitt forsikringsforetak. Også muligheten for å få hjelp av sin ressurssterke familie lot han være uprøvd. Klager var med andre ord klar over handlingsalternativene, men valgte å la være å bruke dem. Så lenge det finns handlingsalternativer, har nemnda ikke rettslig adgang til å gi dispensasjon. Det kan for nærstående oppleves som brutalt, men som allerede nevnt, henger dette sammen med lovgivers uttalte ønske om å unngå at kjøretøyer benyttes uten å være forsikret for det store skadepotensialet som de har. I vår sak var kjøretøyet uforsikret i mer enn tre måneder.

Klagers fullmektig har opplyst at det jobbes aktivt for å få redusert eller gjort opp den ubetalte gjelden som klager har pådratt seg. Nemnda har ikke anledning til å vurdere denne siden av saken, men Trafikkforsikringsforeningen har adgang til å ettergi hele eller deler av gebyrkravet både i "særlige enkelttilfeller" og av "rene innfordringsmessige hensyn". Nemnda viser i så måte til Prop. 1 LS (2017-2018) Skatter, avgifter og toll 2018 side 202.

Det er etter dette ikke adgang for nemnda til å dispensere fra noen del av det ilagte gebyret som klager derfor plikter å betale.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Trafikkforsikringsforeningen gis medhold.

Ved behandlingen deltok Rune Jensen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Berit Aamodt (forbrukerrepresentant)